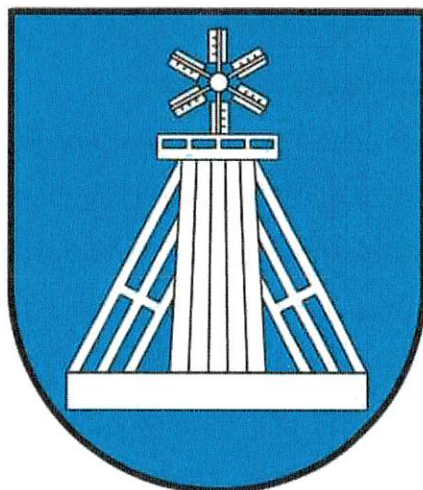

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W LATACH 2023-2024
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY MIEJSKIEJ CIECHOCINEK

Sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021–2024 dla Gminy Miejskiej Ciechocinek” za lata 2023–2024

Niniejsze sprawozdanie odnosi się do dokumentu „Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021–2024 dla Gminy Miejskiej Ciechocinek”, przyjętego Uchwałą Nr XXV/188/20 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2021-2024”. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 t.j.), Burmistrz sporządza sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, które przedstawia Radzie Miejskiej. Niniejsze sprawozdanie obejmuje lata 2023–2024.

1. Cel Programu

Głównym celem Programu jest zahamowanie degradacji zabytków, ochrona cennych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie atrakcyjnego wizerunku Gminy Ciechocinek jako miejsca sprzyjającego trosce o zabytki i zrównoważonemu rozwojowi przestrzennemu, a także wspierającego świadome korzystanie z lokalnych wartości historycznych i architektonicznych.

Dokument stanowi podstawę dla działań obejmujących ochronę dziedzictwa kulturowego w perspektywie długofalowej.

Wskazać należy, że nie wszystkie ujęte w Programie zaplanowane działania zostały w pełni zrealizowane, co wynikało przede wszystkim z ograniczonych środków finansowych oraz zmieniających się przepisów prawnych. Większość zadań określonych w Programie realizowana jest przez władze samorządowe w zakresie działań o charakterze organizacyjno-prawnym, promocyjno-edukacyjnym, finansowym, a także renowacyjnym i inwestycyjnym. Gmina nie posiada natomiast instrumentów kontrolnych wobec inwestycji prowadzonych przy obiektach będących własnością podmiotów zewnętrznych, takich jak parafie czy osoby prywatne.

2. Zakres zadań Gminy

Program określa zadania Gminy Miejskiej Ciechocinek w zakresie finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac związanych z ochroną zabytków, krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego.

Zadania obejmują również organizację działań edukacyjnych skierowanych do lokalnej społeczności oraz promocję realizowanych działań na zewnątrz.

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Program ma na celu w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z ochroną przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i poprawę stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających pozyskiwaniu środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków w celu eliminowania sytuacji konfliktowych związanych z ich użytkowaniem;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;
- zapoznanie społeczeństwa z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami gminy, w tym z obiektami wpisanymi do Gminnej Ewidencji Zabytków oraz figurującymi w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- uwzględnianie ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

3. Struktura Programu

Program składa się z dwunastu rozdziałów:

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.
3. Przedmiot ochrony prawnej.
4. Formy ochrony prawnej zabytków.

5. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.
6. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.
7. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy – analiza SWOT.
8. Założenia gminnego programu opieki nad zabytkami.
9. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.
10. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.
11. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.
12. Misja gminnego programu opieki nad zabytkami.

4. Realizacja Programu

Realizacja programu odbywa się poprzez szereg działań organów gminy na rzecz osiągnięcia przyjętych celów. Samorząd oddziałuje na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym na mieszkańców gminy, w celu wywołania pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów.

W realizacji programu wykorzystywane są następujące grupy instrumentów:

4.1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego;
- dokumenty wydane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z przepisami ustawowymi;
- uchwały Rady Gminy, np. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Instrumenty finansowe:

- dotacje (uchwała Rady Miejskiej Ciechocinka w trybie dotacyjnym);
- subwencje;
- dofinansowania.

4.3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez skuteczną komunikację;
- edukacja i budowanie świadomości potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców;
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4.4. Koordynacja i kontrola:

- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących stanu zabytków oraz prowadzonych prac remontowych i konserwatorskich;
- okresowe sprawozdania wewnętrzne z realizacji programu.

Uruchomienie powyższych instrumentów wymaga inicjatywy władz i społeczności lokalnej oraz działań w wielu sferach, w tym:

- wykorzystania przepisów prawnych dotyczących polityki ochrony zabytków dla przygotowania efektywnej polityki ochrony środowiska kulturowego w gminie;
- wykorzystania regionalnych i krajowych programów ochrony zabytków w realizacji programu gminnego;
- pozyskiwania dostępnych źródeł finansowania opieki nad zabytkami i realizacji zadań określonych w programie;
- włączania problematyki ochrony zabytków do opracowań planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym gminy;
- sporządzania analiz i ocen skutków planowanych działań inwestycyjnych dla środowiska kulturowego gminy;
- koordynowania działań w stosunku do środowiska kulturowego na terenie gminy;
- pozyskiwania poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami;
- efektywnego zarządzania programem;
- współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.

5. Sposób realizacji celów programu w latach 2023-2024

Należy podkreślić, że zdecydowana większość obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nie stanowi własności Gminy Miejskiej Ciechocinek. W związku z tym Gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez gminę, obejmują:

- promowanie najcenniejszych zabytków z terenu gminy;
- uwzględnianie dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych;

- wspieranie działań właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie ich właściwego użytkowania i utrzymania,
- kształtowanie społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego,
- edukację społeczeństwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
 - popularyzację konkursów promujących wiedzę z zakresu dziedzictwa kulturowego.

6. Cele i kierunki działań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Program zawiera cele i kierunki działań, które stanowią wytyczne dla całokształtu polityki gminnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy Miejskiej Ciechocinek. Obejmują one również konkretne obiekty zabytkowe. Należą do nich:

1. Dbłość o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w gminie.
2. Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków.
3. Remont zabytkowego Teatru Letniego w Ciechocinku.
4. Rewitalizacja ciechocińskich tężni.
5. Remont zabytkowego budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
6. Remont kościoła pw. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Ciechocinku.
7. Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów.
8. Rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego, także z uwzględnieniem turystyki jednodniowej.
9. Promocja gminy na forum krajowym i zagranicznym.
10. Poprawa dostępności obiektów zabytkowych dla osób z niepełnosprawnościami.
11. Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego.

7. Realizacja celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w latach 2023-2024

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o „Ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” Burmistrz Ciechocinka zobowiązany jest do sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami i przedstawiania go Radzie Miejskiej. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać: wykonanie zadań, które zostały przyjęte

do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania. Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalnofinansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

Podkreślić należy, że zespół tężni i warzelni soli wraz z parkami Tężniowym i Zdrojowym w Ciechocinku został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2017 roku. Natomiast w sierpniu 2024 roku Burmistrz Ciechocinka Jarosław Jucewicz, przy poparciu Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego dokonali niezwykle ważnego kroku dla Ciechocinka i regionu, składając w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie wniosek aplikacyjny dotyczący zgłoszenia zespołu zabytkowych obiektów: warzelni soli, tężni oraz fontanny „Grzybek” do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. To nie tylko historyczna chwila, ale także ogromne wyróżnienie dla Ciechocinka, który od lat słynie jako uzdrowisko i miejsce o unikalnych walorach kulturowych i przyrodniczych.

Wpisanie zabytkowego kompleksu na Listę UNESCO przyczyni się do jeszcze większej promocji Ciechocinka, podkreślając jego dziedzictwo i rolę w polskiej oraz europejskiej kulturze uzdrowiskowej.

Gmina Miejska Ciechocinek regularnie przeznacza środki budżetowe na ochronę i opiekę nad zabytkami. W roku 2023–2024 środki te ramach działań w dziale 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, w rozdziałach 92106 (Teatry) i 92120 (Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami) przedstawiały się następująco:

2023 r. :

- w rozdziale 92106 wydatkowano kwotę 137 581,12 zł,
- w rozdziale 92120 wydatkowano kwotę 17 267,36 zł,

2024 r. :

- w rozdziale 92106 wydatkowano kwotę 183 749,68 zł,
- w rozdziale 92120 wydatkowano kwotę 27 580,36 zł.

Ponadto Gmina w ww. okresie zrealizowała lub dofinansowała następujące inwestycje:

Rewitalizacja Parku Zdrojowego – III etap (od kortów tenisowych do ul. Solnej) - (Strategia Innego Instrumentu Terytorialnego Kujawsko – Pomorskie Uzdrowiska):

- Umowa z dnia 30.08.2023 r. z Polskim Zrzeszeniem Inżynierów i Techników Sanitarnych, Oddział Toruń na wykonanie projektu technicznego wielobranżowego: wartość - 90.897,00 zł brutto, termin wykonania - 31.01.2024 r.

Ze względu na zalecenia konserwatora zabytków i konieczność dodatkowych konsultacji projektu z Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie, konieczność wykonania opinii geotechnicznej, opinii dendrologicznej, inwentaryzacji drzew przeznaczonych do wycinki, rozszerzenia projektu o przebudowę istniejącego oświetlenia i uwzględnienie monitoringu oraz przeprowadzenie procedury wyłączenia działki nr 134 z produkcji rolnej zmianie uległa wartość umowy i termin jej wykonania. Termin realizacji ustalono na dzień 30 kwietnia 2025 roku, a wartość wynosi 159.777,00 zł. W roku 2024 nie poniesiono wydatków z tytułu realizacji umowy.

Rewitalizacja parku Tężniowego (od zegara kwiatowego do pomnika Staszica) wraz ze zbiornikami przy tężni” – opracowanie projektu (Strategia Innego Instrumentu Terytorialnego Kujawsko – Pomorskie Uzdrowiska):

- Umowa z dnia 5.10.2023 r. z Polskim Zrzeszeniem Inżynierów i Techników Sanitarnych, Oddział Toruń na wykonanie projektu technicznego wielobranżowego: wartość 83.025,00 zł brutto, termin realizacji 31.05.2024 r.
- Z uwagi na zalecenia konserwatora zabytków wymagające dodatkowych konsultacji projektu z Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie, termin realizacji umowy ustalono na dzień 30 kwietnia 2025 r. W roku 2024 nie poniesiono wydatków z tytułu realizacji umowy.

Remont zabytkowego budynku MOPS:

- W związku z zaakceptowaniem przez Prezesa Rady Ministrów złożonego wniosku o dofinansowanie oraz otrzymaniem w dniu 4.10.2023 r. wstępnej promesy dofinansowania inwestycji z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków Polski Ład, zaistniała możliwość realizacji ww. zadania.
- Umowa z dnia 6.11.2023 r. z WM – ARCHITEKCI Piotr Maćkowiak, Łódź, na projekt techniczny wielobranżowy: wartość - 25.830,00 zł, termin wykonania - 30.03.2024 r.

- Pozwolenie na budowę wydane 25.11.2025 r., z tytułu opóźnienia naliczone kary umowne w wysokości 1.500,00 zł.
- Przetarg ogłoszony 28.10.2024 r., termin wykonania robót - 31.10.2025 r.
- Na wykonawcę zadania wybrano NOVAPOL, Toruń, cena - 1.335.287,14 zł, gwarancja 61 miesięcy.
- Zakres prac: remont elewacji średnio ozdobnej wraz z wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej, remont konstrukcji drewnianej i docieplenie poddasza, renowacja pokrycia dachowego, remont schodów zewnętrznych i podjazdu dla osób niepełnosprawnych.
- W omawianym okresie sprawozdawczym ogółem z tytułu realizacji zadania poniesiono wydatki w kwocie 25.830,00 zł.

Prace restauratorskie w zabytkowej muszli koncertowej:

- W związku z zaakceptowaniem przez Prezesa Rady Ministrów złożonego wniosku o dofinansowanie oraz otrzymaniem w dniu 4.10.2023 r. wstępnej promesy dofinansowania inwestycji z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków Polski Łódź, zaistniała możliwość realizacji ww. zadania.
- Umowa na projekt techniczny wielobranżowy zawarta 06.11.2023 r. z WM – ARCHITEKCI Piotr Maćkowiak, Łódź: wartość - 35.777,00 zł, termin wykonania - 30.03.2024 r.
- Pozwolenie na budowę wydane 14.08.2025 r., z tytułu opóźnienia naliczone kary umowne w wysokości 2.000,00 zł.
- I postępowanie przetargowe: 26.07.2024 r. – w wyznaczonym terminie nie złożono żadnej oferty.
- II postępowanie przetargowe: 2.09.2024 r. – w wyznaczonym terminie wpłynęła jedna oferta. Postępowanie o zamówienie publiczne zostało unieważnione z uwagi na fakt, że oferta z najniższą ceną przewyższa kwotę, jaką Zamawiający mógł przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.
- III postępowanie przetargowe: 27.09.2024 r. - postępowanie o zamówienie publiczne zostało unieważnione z uwagi na wygaśnięcie promesy.
- Po otrzymaniu kolejnej promesy ogłoszono kolejne postępowanie.
- IV postępowanie przetargowe: 28.10.2024 r. - wpłynęła jedna oferta.

- Na wykonawcę zadania wybrano Przedsiębiorstwo Remontowo - Budowlane „AGAD” Sp. z o.o., Chrzanowskiego 23 B, 87-100 Toruń, cena 1.846.049,14 zł brutto, okres gwarancji 61 miesięcy. Termin wykonania ustalono na dzień 31 października 2025 roku. Umowa została podpisana w dniu 13 grudnia 2024 r.
- Ogółem z tytułu realizacji zadania w omawianym okresie sprawozdawczym poniesiono wydatki w kwocie 35.777,00 zł.

Renowacja kościoła pw. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Ciechocinku:

- umowa nr KP/353/D/24 z dnia 06.08.2024 r oraz aneks z dnia 7.11.2024 r. – dotacja dla Parafii Rzymskokatolickiej Świętych Apostołów Piotra i Pawła, przyznana z budżetu Gminy Miejskiej Ciechocinek w wysokości 1.000.000,00 zł,
- dofinansowanie realizacji zadania - Rządowy Program Odbudowy Zabytków „Polski Ład”,
- wykonawca zadania - JARDEJ Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością, ul. 1 Stycznia 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie,
- przedmiot inwestycji: przygotowanie dokumentacji projektowej i przeprowadzenie prac budowlano konserwatorskich dla Kościoła wraz z nadzorami, obejmujących: wymianę piwnicznej stolarki okiennej na nową w odtworzeniu pierwotnej, z zastosowaniem nowoczesnych technologii, wymianę oraz renowację zabytkowej stolarki drzwiowej poprzez oczyszczenie ze starych powłok malarskich, naprawę płaszczyzn elementów stolarki, malowanie stolarki, wymianę okien piwnicznych (trójdzielne – 12 szt., dwudzielne, sześciokwaterowe – 8 szt.), renowację drzwi (główne od strony północno-zachodniej – 1 szt.), wymianę drzwi (drzwi boczne zakończone trójkątnie – 2 szt., drzwi boczne – 2 szt., drzwi od strony południowo-wschodniej – 2 szt.), wymianę dwóch studzienek rewizyjnych od strony południowej obiektu oraz wymianę ok. 8 m instalacji podziemnej,
- z tytułu realizacji zadania w omawianym okresie sprawozdawczym poniesiono wydatki w kwocie 20.000,00 zł.

Uzdrowisko Ciechocinek S.A. w ww. okresie przeprowadziło natomiast następujące inwestycje:

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury zespołu tężni w Ciechocinku:

- Tężnia nr 1: wymiana wszystkich elementów zbiornika solankowego; częściowa wymiana elementów pomostu dolnego, konstrukcji nośnej (402 szt. buntów tarniny), drzwi wejściowych i deskowania nad przejściem pod konstrukcją.
- Tężnia nr 3: wymiana lub naprawa 23 podpór zewnętrznych fundamentów kamiennych, 17 podwalin poprzecznych i podłużnych podpór; ok. 35% elementów zbiornika solankowego; częściowa wymiana elementów pomostu dolnego, konstrukcji nośnej (248 szt. buntów tarniny), pomostu górnego, drzwi wejściowych, schodów i wiatraka.
- Budynek przepompowni solanki: renowacja elewacji, pokrycia i konstrukcji dachu, tynków, malowania wnętrz, posadzek.
- Ścieżki i tereny zielone: remont ścieżek biegnących wzdłuż tężni nr 3, niwelacja terenu, zakładanie trawników.
- Oświetlenie: montaż instalacji do podświetlania tężni w porach wieczornych.

Modernizacja elementów Prezydenckiego Pomnika Historii – Zabytkowej Warzelni Soli i dawnej Pijalni Wód Mineralnych (tzw. Kursaal):

- Remont budynku Pijalni Wód Mineralnych: renowacja cokołów i budynku, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Remont panwi warzelnianej: rozbiórka i remont elementów.
- Remont podgrzewacza: roboty rozbiórkowe i odtworzenie elementów wyposażenia technologicznego.
- Remont komina zachodniego: wymiana głowicy i obejm wzmacniających.
- Dostosowanie pomieszczeń do realizacji warsztatów, zakup wyposażenia.
- Zakup i montaż mobilnego oświetlenia.

Wzrost efektywności energetycznej – termomodernizacja obiektów Szpitala Uzdrowskiego Nr 1 i zabytkowego budynku Zarządu Uzdrowiska Ciechocinek (tzw. Pałac Zarządu):

- Szpital Uzdrowski Nr 1: prace termoizolacyjne w trzykondygnacyjnym obiekcie łazienek IV wraz z parterowym budynkiem basenu solankowego, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, tynkowanie i malowanie ścian od wewnątrz

i od zewnątrz (elewacja), wykonanie parapetów wewnętrznych oraz uzupełnienie zniszczonych parapetów zewnętrznych (po wymianie okien), wykonanie parapetów wewnętrznych oraz uzupełnienie zniszczonych parapetów zewnętrznych (po wymianie okien).

- **Pałacyk Zarządu:** remont dachu i więźby dachowej, wzmocnienie konstrukcji stropu nad parterem, remont sufitów parteru, remont elewacji, wymiana części stolarki okiennej i drzwiowej, remont piwnic (izolacja i osuszenie ścian fundamentowych), obróbki blacharskie, wymiana parapetów i rynien.

8. Działania związane z uchwalaniem aktów prawa miejscowego oraz innych dokumentów strategicznych

Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, Gmina Miejska Ciechocinek cyklicznie aktualizuje zasób Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) i monitoruje stan zachowania obiektów wpisanych do GEZ. W bieżącym okresie nie zaistniała konieczność interwencji w tym zakresie.

W latach 2023–2024 uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego:

- **Uchwała nr LXIX/435/23 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 12 września 2023 r.** w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechocinka.

9. Działania związane z rozwojem kultury i historycznych tradycji

Gmina w latach 2023–2024 realizowała działania związane z promocją kultury i historycznych tradycji, organizowane przez jednostki organizacyjne gminy.

9.1. Miejska Biblioteka Publiczna im. Janusza Żernickiego

W latach 2023–2024 biblioteka realizowała działania wspierające promocję i edukację, rozwój turystyki kulturowej oraz zachowanie tożsamości regionalnej i dziedzictwa kultury niematerialnej. Poprzez warsztaty, wystawy, festiwale i współpracę z lokalną społecznością biblioteka przyczyniała się do wzmacniania lokalnej tożsamości mieszkańców oraz promocji Ciechocinka jako ośrodka kultury i turystyki, a także do kształtowania postaw szacunku wobec dziedzictwa niematerialnego i materialnego miasta.

Promocja i edukacja

W ramach działań promujących dziedzictwo kulturowe oraz wspierających edukację regionalną w bibliotece odbyły się m.in.:

- warsztaty fotografii otworkowej, podczas których uczestnicy przenieśli się w świat tradycyjnej fotografii, konstruując własne aparaty z puszek i wykonując unikatowe zdjęcia metodą otworkową;
- Ciechociński Festiwal Literacki, którego zwieńczeniem było spotkanie autorskie z Magdaleną Grzebańkowską oraz spotkanie wokół książki o Marii Konopnickiej, przybliżające postać pisarki w kontekście kultury i historii Polski;
- spotkanie „Żywa Książka” z Mario Fluntem – podróżnikiem, który w fascynujący sposób opowiadał o swoich wędrówkach po Europie i Polsce, ukazując bogactwo zabytków, tradycji i lokalnych historii;
- konkurs malarski „Ciehocinek inspiduje”, promujący lokalnych twórców oraz walory artystyczne i krajobrazowe miasta;
- spotkania z artystami: m.in. Darią Danutą Lisiecką i Anną Idzikowską, prezentującymi twórczość inspirowaną regionem kujawsko-pomorskim;
- spotkania autorskie z Pawłem Nowakiem połączone z wystawą „Aspekty Przemijania – Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim w malarstwie reliefowym Pawła Nowaka”, w których uczestniczyli uczniowie ciechocińskich szkół;
- wystawa „Pory roku” – prezentacja obrazów olejnych adeptów działającej w bibliotece Pracowni Malarstwa Olejnego pod kierunkiem Stefanii Skibińskiej-Bystrek;
- wykład pt. „Rola biblioteki w życiu publicznym na przestrzeni wieków”, wygłoszony przez dyrektora Mariolę Różańską i bibliotekarkę Lidę Wasilewską na zaproszenie Uniwersytetu dla Aktywnych, prezentujący historię bibliotek w Polsce i na świecie oraz ich współczesne funkcje społeczne.

Współpraca z lokalną społecznością i wspieranie edukacji regionalnej

- organizacja razem z Uniwersytetem dla Aktywnych akcji „Uwolnij książkę i poślij ją w świat” oraz udział w ogólnopolskiej akcji „Narodowe Czytanie”;
- wykład o sztuce romantyzmu oraz innych epok prowadzony przez historyczkę sztuki Aleksandrę Kińską;
- współpraca z Uniwersytetem dla Aktywnych - prowadzenie Saloniku Literackiego - cyklu spotkań o literaturze, sztuce i historii regionu;

- projekt „Równać szanse” – spotkanie młodzieży z Aldoną Nocną, poświęcone ważnym dla historii naszego uzdrowiska ciechociniankom; gra terenowa i publikacja „Szlakiem ciechocinianek”, przybliżająca w atrakcyjny sposób młodemu pokoleniu postacie kobiet zasłużonych dla rozwoju Ciechocinka i dziedzictwa kulturowego.

Rozwój turystyki kulturowej i promocja krajobrazu kulturowego

- organizacja wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych przyciągających turystów;
- współpraca z Miejskim Centrum Kultury, szkołami i stowarzyszeniami w celu promocji zabytków i dziedzictwa kulturowego miasta.

Zachowanie tożsamości regionalnej i dziedzictwa niematerialnego

- warsztaty śpiewu kujawskiego prowadzone przez Martę Rogalską;
- spotkanie poświęcone Annie Jachninie, obejmujące naukę nagrywania audycji na magnetofon szpulowy.

9.2. Miejskie Centrum Kultury (od 6 sierpnia 2024 r.) im. Janusza Majewskiego

W latach 2023–2024 Miejskie Centrum Kultury zrealizowało m.in.:

- koncerty z cyklu „Cztery Pory Roku” w wykonaniu sekcji wokalne MCK;
- Powiatowy Konkurs na pisanek i kartkę świąteczną;
- wystawę pokonkursową połączoną z wręczeniem nagród w konkursie „Pamiętajmy o tradycji...”;
- oprawę Świąta Narodowego 3 Maja (koncert);
- Spotkania z Folklorem Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej;
- organizację „Cudów wianków” – obrzędów nocy świętojańskiej;
- Jarmark Ludowy, Wielkanocny i Bożonarodzeniowy (warsztaty dla dzieci);
- Święto Pieczonego Ziemniaka oraz „Święto Soli” na terenie Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego – animacje dla dzieci;
- „Potańcówkę ludową” w partnerstwie z Narodowym Instytutem Dziedzictwa Wsi;
- przechadzkę po Ciechocinku „Śladami architektury drewnianej” (Pracownia Terenowa Centrum Architektury Drewnianej NID);
- zajęcia wakacyjne w Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego.

10. Działania związane z udostępnieniem informacji o zabytkach Gminy

W latach 2023–2024 Urząd Miejski sfinansował publikacje promujące lokalne zabytki:

- plan atrakcji turystycznych

- plan miasta
- folder „Tężnie i Warzelnia Soli”
- folder „Ciechocinek”
- gadżety reklamowe z wizerunkami zabytków.

Ponadto w ww. latach Biuro Kultury, Sportu i Promocji Miasta prowadziło prace związane z aktualizacją i odnowieniem tablic z planami miasta Ciechocinka, zlokalizowanymi na Placu Gdańskim przy zegarze kwiatowym, na ulicy Kościuszki przy wejściu do parku Zdrojowego, na ulicy Zdrojowej naprzeciw ciechocińskiego deptaka oraz tablicy ze szlakami turystycznymi PTTK. Ponadto zainstalowano nową podwójną tablicę przy nowym dworcu autobusowym. Na tych planach są przedstawione w formie graficznej lub zdjęciowej wszystkie najbardziej znane ciechocińskie zabytki.

11. Działania związane z edukacją dzieci i młodzieży o dziedzictwie kulturowym

11.1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Szkoła aktywnie włączyła się w realizację celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami poprzez podejmowanie różnorodnych działań edukacyjnych, wychowawczych i społecznych, mających na celu kształtowanie wśród uczniów szacunku do dziedzictwa kulturowego, lokalnej historii i tradycji.

Edukacja historyczno-kulturowa

- lekcje historii, języka polskiego i godziny wychowawcze, podczas których uczniowie poznają historię swojej „małej Ojczyzny”, lokalne zabytki, miejsca pamięci narodowej oraz postacie ważne dla dziejów gminy;
- projekty edukacyjne oraz konkursy plastyczne, np. „Moje miasto”.

Współpraca z instytucjami kultury i samorządem

- szkolne zespoły wokalne „Ajki Junior” oraz „Ajeczki” reprezentują szkołę w licznych wydarzeniach artystycznych, pielęgnujących lokalne dziedzictwo muzyczne i tradycję ludową, biorą udział w Konkursie Piosenki Ludowej w Raciążku, prezentując tradycyjny repertuar ludowy regionu kujawsko-pomorskiego, a także występują podczas Ciechocińskiego Dnia Seniora oraz Ciechocińskiego Koncertu dla Seniora, podczas którego prezentują pieśni nawiązujące do tradycji polskiej muzyki ludowej i patriotycznej;

- współpraca z Urzędem Miejskim, Miejskim Centrum Kultury i stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną zabytków - uczniowie aktywnie uczestniczą w inicjatywach gminnych, promujących postawy prospołeczne i proekologiczne – m. in. nasadzenia drzew, krzewów, kwiatów;
- udział uczniów w obchodach lokalnych rocznic, świąt i wydarzeń historycznych, upamiętniających ważne postacie i miejsca kraju i gminy.

Działania terenowe i wolontariat

- „Sprzątanie Świata” - ochrona środowiska i dbałość o czystość miejsc ważnych kulturowo i historycznie;
- „Szkoła pamięta...” - upamiętnienie bohaterów narodowych, ofiar wojen i dbałość o lokalne miejsca pamięci;
- „Rodacy Bohaterom” - wspieranie kombatanów i osób zasłużonych dla kraju - uczniowie uczą się odpowiedzialności, empatii oraz szacunku wobec historii i ludzi, którzy ją tworzyli;
- udział uczniów w porządkowaniu miejsc pamięci narodowej, starych cmentarzy i zabytków sakralnych;
- organizowanie szkolnych wycieczek krajoznawczych do zabytków znajdujących się na terenie gminy lub w okolicach (Toruń, Kłóbka) oraz koncertów promujących dziedzictwo kulturowe;
- dokumentowanie stanu lokalnych zabytków poprzez zdjęcia, opisy i mini-projekty badawcze.

Upowszechnianie wiedzy i promocja dziedzictwa kulturowego

- tworzenie gazetek szkolnych, prezentacji multimedialnych i wystaw poświęconych historii i zabytkom regionu;
- publikowanie relacji z działań na stronie internetowej szkoły;
- wspieranie postaw obywatelskich poprzez promowanie troski o wspólne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy.

Efekty i wnioski

- wzrost świadomości uczniów w zakresie wartości zabytków i potrzeby ich ochrony;
- rozbudzenie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania;
- integracja środowiska szkolnego z lokalną społecznością wokół idei ochrony dziedzictwa kulturowego.

11.2. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Polskich Olimpijczyków

W omawianym okresie szkoła podejmowała liczne działania związane z wprowadzaniem wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym w ramach edukacji dzieci i młodzieży. Realizowała m.in.:

- zajęcia dodatkowe: „Rysujemy zabytki Ciechocinka” (klasy VI-VIII), „Poznajemy zabytki Ciechocinka” (klasa VIII), „Poznajemy tradycje regionalne naszych dziadków” (klasa VIII),
- lekcje historii: „Mieszkamy w Polsce” - omówione zostały zagadnienia Małej Ojczyzny, ciekawe miejsca na Kujawach, zabytki Ciechocinka (klasy IV); „Powstanie Styczniowe” - zagadnienia związane ze śladami powstania na Kujawach i w naszym mieście (klasy VII); „Odzyskanie Niepodległości przez Polskę - zagadnienia dotyczące miasta w okresie międzywojennym; „Społeczeństwo polskie pod okupacją niemiecką - przedstawione zostały miejsca pamięci narodowej w Ciechocinku i okolicy” (klasy VIII);
- lekcje WOS: mniejszości narodowe i etniczne w Ciechocinku - Romowie, Żydzi, Niemcy (klasy VIII);
- akademie z okazji świąt narodowych, udział uczniów w miejskich obchodach i odsłonięciu muralu z okazji 160. rocznicy Powstania Styczniowego;
- sprzątanie zapomnianych, opuszczonych grobów na cmentarzach w Ciechocinku.

12. Podsumowanie i wnioski

W latach 2023–2024 Gmina Miejska Ciechocinek prowadziła kompleksowe działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, promocji lokalnej historii oraz edukacji mieszkańców i turystów. Zarówno instytucje gminne, jak i placówki edukacyjne realizowały zadania mające na celu zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego, rozwój świadomości regionalnej oraz aktywizację społeczności lokalnej.

Najważniejsze obszary działań obejmowały:

1. **Ochronę i dokumentację zabytków** – monitoring Gminnej Ewidencji Zabytków, stanu zachowania obiektów oraz uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. **Rozwój kultury i historycznych tradycji** – organizację warsztatów, wystaw, festiwali, spotkań autorskich, koncertów i wydarzeń, umożliwiających mieszkańcom i turystom poznanie historii i kultury regionu.

3. **Edukację dzieci i młodzieży** – wprowadzanie wiedzy o lokalnym dziedzictwie w ramach lekcji, zajęć dodatkowych, wycieczek edukacyjnych i projektów szkolnych, rozwijających poczucie tożsamości lokalnej oraz szacunek do historii i tradycji.
4. **Promocję walorów zabytkowych i turystycznych** – publikacje, foldery, plany miasta i oznakowanie szlaków turystycznych, ułatwiające mieszkańcom i odwiedzającym poznanie zabytków Ciechocinka.
5. **Współpracę z lokalną społecznością** – inicjatywy angażujące mieszkańców, seniorów oraz młodzież w działalność kulturalną, edukacyjną i społeczną, sprzyjającą integracji oraz dialogowi międzypokoleniowemu.

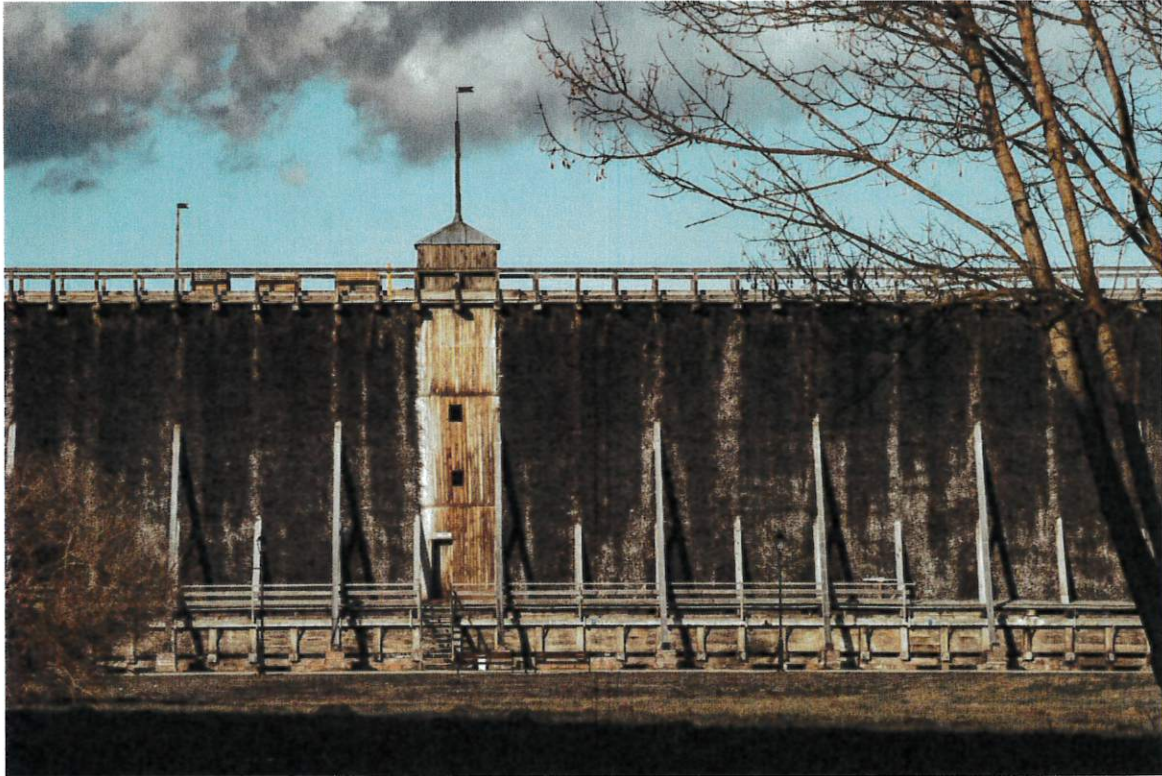
Działania te przyczyniły się do wzmocnienia tożsamości regionalnej, popularyzacji dziedzictwa kulturowego oraz promocji Ciechocinka jako miasta o bogatej historii i atrakcyjnym krajobrazie kulturowym. Systematyczna edukacja, współpraca samorządu z instytucjami kultury oraz aktywne włączanie mieszkańców w życie kulturalne miasta stanowią solidną podstawę do dalszego rozwoju i ochrony lokalnego dziedzictwa w kolejnych latach.

Jarosław Jucewicz

Burmistrz Ciechocinka

Załącznik - dokumentacja fotograficzna wybranych przedsięwzięć

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury zespołu tężni:

fot. Justyna Małecka

Akademia z okazji święta narodowego w Szkole Podstawowej Nr 3 im. Polskich Olimpijczyków:

fot. Szkoła Podstawowa Nr 3

Koncert "Polska Niepodległa, Polska Wspaniała" z okazji rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego:

fot. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

„Cuda wianki” – obrzędy nocy świętojańskiej:

fot. Miejskie Centrum Kultury im. Janusza Majewskiego

Ogólnopolska akcja „Narodowe Czytanie”:

fot. Miejska Biblioteka Publiczna im. Janusza Żernickiego

Podpisanie dokumentów zgłaszających zespół zabytkowych obiektów: warzelni soli, tężni oraz fontanny „Grzybek” do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO:

fot. Szymon Zdziebło/tarantoga.pl dla UMWKP

Burmistrz
Jarosław Jucewicz